

SOCIÁLNÍ PRÁCE S UPRCHLÍKY

Irena Konečná

KOLEKTIV AUTORŮ, *Sociální práce s uprchlíky*. Zlín : OPU, Latner, 2004.

Publikace sborníkového charakteru, kterou sestavila Organizace pro pomoc uprchlíkům při příležitosti realizace „sociální kliniky“, kurzu, který měl fundovaně poučit budoucí odborníky v oblasti sociálních aspektů uprchlictví a azylu v teorii a praxi na Filozofické fakultě UK.

Pořadí jednotlivých příspěvků ve sborníku není náhodné, ale je uspořádáno tak, aby na sebe témata alespoň částečně navazovala. První dva příspěvky se věnují především legislativnímu pohledu na uprchlictví a azyl. Na první kapitole, která se zabývá historickým vývojem azylu a zaměřuje se zejména na mezinárodní úmluvy, navazuje kapitola, která velmi srozumitelnou formou předkládá zákon o azylu, z jednotlivých „Hlav“ interpretuje hlavní myšlenku a vysvětluje význam klíčových pojmů.

Další dvě kapitoly dávají k dispozici pohled na sociální práci. Jedna kapitola se zaměřuje na základy sociální práce, která je poskytována zaměstnanci Správy uprchlických zařízení, další kapitola na sociální práci se žadateli o azyl uplatňuje hledisko nestátní neziskové organizace. Kromě aspektů konkrétní sociální práce z kapitol vyčteme systém přijímání žadatelů o azyl v ČR, úlohu jednotlivých složek státu v azylové proceduře a taky úlohu nestátních neziskových organizací. Autor třetí kapitoly ilustruje „teorii“ sociální práce v azylových zařízeních mnohými kazuistikami a uzavírá je praktickými poznámkami směřujícími k pojmenování specifík sociální práce se žadateli o azyl v azylových zařízeních. Kapitola čtvrtá v sobě nezapře povahu svých postřehů angažovanost autorky v nestátní neziskové organizaci. „Politickým stanoviskem“ autorky a její tendencí kvalitativně srovnávat a hodnotit práci sociálních pracovníků státu a nestátní neziskové organizace je trochu narušen původní odborný záměr příspěvku. Příspěvek však velmi fundovaně vymezuje základní odlišnosti mezi sociální prací s českými občany a se žadateli o azyl.

Obchod s lidmi je chápán jako novodobé otroctví a při sociální práci se žadateli o azyl se můžeme snadno dostat do kontaktu s klienty, kteří se stali obětí takového trestného jednání. Pátá kapitola dává stručně nahlédnout do této problematiky, zdůrazňuje základní aspekty práce s klienty, kteří mohou být potencionálními oběťmi obchodu s lidmi, a stanovuje základní principy intervence sociálního pracovníka v této oblasti.

Závěrečné dvě kapitoly se posunují do fáze, kdy se z žadatele o azyl stává azylant - člověk s uděleným azylem a naskytuje se mu možnost vstoupit do tak zvaného státního integračního programu. Jeden příspěvek popisuje problematiku integrace cizinců z hlediska specifických aspektů sociální práce, zaměřuje se na nejčastější konkrétní problémy a tím naznačuje cestu, kterou se sociální práce

zaměřená na integraci cizinců ubírá. Závěrečný příspěvek se věnuje problematice integrace azylantů z hlediska státní správy, popisuje zapojení jednotlivých institucí, stručně analyzuje důležité změny, které se za poslední období v tomto směru uskutečnily, a problémy, na které státní integrační program naráží.

Publikace dává čtenáři ucelený náhled na problematiku uprchlictví a azylu v České republice. Jedná se o jakýsi úvod do studia sociální práce s uprchlíky. Na rozdíl od překladů cizojazyčné literatury je potřeba ocenit, že kapitoly popisují českou skutečnost. Jelikož je literatury o problematice uprchlictví stále ještě na českém trhu nedostatek - a to zaznamenáváme patnáctý rok od příchodu prvního uprchlíka, je osvěta zejména směrem ke studentům humanitních oborů nezbytná.